

پیمان‌های الهی با اهل ایمان

جلد اول

محمد محمدیان

دفتر نشر فرهنگ اسلامی

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۷	فصل اول: مراعات ادب
۷	سؤالات:
۸	پاسخ به سؤالات:
۸	۱. «راعنا» به چه معنی است و فرق آن با «انظرنا» چیست؟
۸	۲. چرا به کار بردن کلمه «راعنا» ممنوع شده است؟
۸	۳. آیا همین دستور برای اطاعت مؤمنان کافی نیست که دوباره تأکید می‌شود
۹	«اسمعوا»؟
۹	۴. مراد از کفر و کافرین در ذیل این آیه چیست، آیا اهل ایمان با به کار بستن
۹	تنها یک دستور کافر می‌شوند؟
۱۰	نکته‌ها:
۱۵	فصل دوم: صبر و مقاومت، راز پیروزی
۱۵	سؤالات:
۱۷	پاسخ به سؤالات:
۱۷	۱. چه ضعف‌ها و نیازهایی در شخصیت انسان وجود دارد که موجب مددجویی
۱۷	وی می‌گردد؟
۱۷	۲. چه مشکلاتی در راه کمال مؤمنان وجود دارد که باید استعانت نمایند؟
۱۸	۳. چرا انسان ضعیف خلق شده است تا راه‌های تقویت او نشان داده شود؟

۴. چرا مورد استعانت و زمینه‌های آن در آیه ذکر نشده است؟ ۱۸
۵. خداوندی که قادر مطلق است و با امر او هر چیزی موجود می‌شود، چرا به اهل ایمان می‌گوید استعانت بسجوید و خود این یاری را در اختیار آنان نمی‌گذارد؟ ۱۹
۶. ارتباط بین «ایاک نستعین» و «استعینوا بالصبر و الصلاة» چیست، آیا تعارضی بین این دو وجود ندارد؟ ۱۹
۷. حقیقت «صبر» چیست؟ ۲۰
۸. در نماز چه خصوصیتی وجود دارد که یاری‌بخش به مؤمنین است؟ ۲۰
۹. چه ارتباطی بین نماز و صبر است که در کنار همدیگر قرار گرفته‌اند، و آیا این دو در کنار هم یاری‌بخش هستند و یا هر کدام جداگانه یاری‌رسان هستند؟ ۲۰
۱۰. مگر خداوند با همه انسان‌ها نیست «و هو معکم اینما کنتم»، پس معنی همراهی خدا با صابران چیست؟ ۲۱
- نکته‌ها: ۲۱
- توضیحی پیرامون صبر ۲۳
۱. صبر در انجام تکالیف و مسئولیت‌هایی که متوجه انسان است ۲۳
۲. صبر در پرهیز از گناه و تخلف و تجاوز به حقوق دیگران ۲۳
۳. صبر در مشکلات و مصیبت‌ها ۲۴
- فصل سوم: شکر، ادب بندگی ۲۷
- سوالات: ۲۷
- پاسخ به سوالات: ۲۹
۱. آیا خوردن نیاز به دستور دارد؟ مگر انسان می‌تواند نخورد که بدان دستور داده می‌شود؟ ۲۹
۲. آیا خداوند غیر طیب نیز خلق کرده است که می‌فرماید از طیبیات بخورید؟ ۳۰

۳. آیا در بین رزق‌های الهی غیر طیب وجود دارد که می‌فرماید از طیبش بخورید؟.....	۳۱
۴. مگر غیر از رزق الهی نیز در دسترس بشر است که می‌فرماید از رزق الهی بخورید؟.....	۳۲
۵. چه ارتباطی بین خوردن از طیبات و شکر الهی وجود دارد؟.....	۳۲
۶. «شکر» یعنی چه و چرا؟.....	۳۲
۷. خداوندی که نیاز به هیچ چیز ندارد چرا از بندگان شکر می‌خواهد؟.....	۳۳
۸. بندگان خالص خدا از هیچ کس توقع شکر ندارند، چرا خداوند از بندگان شکر می‌خواهد؟.....	۳۴
۹. ارتباط بین «عبودیت» و «شکر» در چیست؟.....	۳۴
نکته‌ها:.....	۳۵
فصل چهارم: پاسداری از امنیت جامعه.....	۳۹
سؤالات:.....	۴۰
پاسخ به سؤالات:.....	۴۱
۱. آیا خون را با خون شستن یک منطق صحیح و کارآمد است؟.....	۴۱
۲. آیا به جای قصاص، پرداختن به تربیت مجرمان اولویت ندارد؟.....	۴۱
۳. چرا زمینه‌های جرم و جنایت خشکانده نمی‌شود تا نوبت به قصاص نرسد؟.....	۴۲
۴. آیا بحث قصاص برگرفته از فرهنگ بومی اعراب نبوده است؟.....	۴۲
۵. اگر کسی نخواهد قصاص کند چه راهی در پیش دارد؟.....	۴۳
۶. چرا بحث قصاص زنان متفاوت از بحث قصاص مردان می‌باشد؟.....	۴۳
۷. اگر قصاص حق است دلیل مجاز شمردن عفو چیست؟.....	۴۴
۸. آیا مجاز بودن عفو موجب جری شدن جنایتکاران نمی‌گردد؟.....	۴۴
۹. مراد از حیات که نتیجه قصاص است چیست؟.....	۴۴

۱۰. «اولوا الالباب» چه کسانی هستند؟ ۴۵
- نکته‌ها: ۴۶
- فصل پنجم: روزه، گامی به سوی تقوا ۴۹
- سوالات: ۵۰
- پاسخ به سوالات: ۵۲
۱. معنی لغوی صوم چیست و ارتباط آن با معنی اصطلاحی چیست؟ ۵۲
۲. مگر خداوند نیاز به خوردن را در نهاد بشر نیافریده است پس علت نهی از خوردن چیست؟ ۵۲
۳. دلیل تذکر و جوب روزه بر امت‌های گذشته چیست، آیا بدون ذکر آن مردم زیر بار نمی‌رفتند؟ ۵۲
۴. رابطه روزه با تقوا چیست و چگونه روزه موجب رسیدن به تقوا می‌باشد؟ ۵۳
۵. اگر روزه خوب است پس چرا «ایاما معدودات» و اگر همیشه بود بهتر نبود؟ ۵۳
۶. حکمت استثناء مسافران از روزه چیست، با اینکه در بسیاری از مواقع مسافران نیز می‌توانند روزه بگیرند و حتی دوست دارند روزه بگیرند؟ ۵۴
۷. معنی «الذین یطیقونه» چیست و مراد چه کسانی هستند؟ ۵۵
۸. مراد از «فدیه طعام مسکین» چیست؟ ۵۵
۹. چرا فدیة و اطعام کردن مساکین؟ چه ارتباط و سنخیتی بین روزه و اطعام کردن مساکین است؟ ۵۵
۱۰. مراد از «فمن تطوع خیرا فهو خیر له» چیست و ارتباط این جمله با مباحث آیه چگونه برقرار می‌گردد؟ ۵۶
۱۱. آیا «وأن تصوموا خیر لكم إن كنتم تعلمون» مربوط به بیماران، مریض‌ها و بی‌طاقت‌ها می‌باشد، یا خطاب به همه اهل ایمان است؟ ۵۷
۱۲. اهمیت ماه رمضان در چیست و شرافت آن به چیست؟ ۵۷

۱۳. ارتباط بین روزه و ماه رمضان چیست؟ ۵۸
۱۴. مراد از نزول قرآن چیست؟ ۵۸
۱۵. اولین نزول قرآن در شب مبعث بوده است که قطعاً در ماه رمضان نیست و می‌دانیم که قرآن به طور تدریجی نازل شده است، پس معنی نزول قرآن در ماه رمضان چیست؟ ۵۹
۱۶. «هدی للناس» روشن است، اما معنی «بیتات من الهدی و الفرقان» چیست؟ ۶۰
۱۷. آیا در همه احکام «یرید الله بکم الیسر و لا یرید بکم العسر» است و یا فقط در مورد روزه است؟ ۶۱
۱۸. تکبیر بر هدایت الهی چیست؟ ۶۱
۱۹. رابطه «روزه» و «شکر» در چیست؟ ۶۲
۲۰. حقیقت روزه چیست و ابعاد تربیتی و عرفانی آن کدام است؟ ۶۲
- نکته‌ها: ۶۴
- فصل ششم: مقام تسلیم ۶۷
- سوالات: ۶۷
- پاسخ به سوالات: ۶۹
۱. معنی «سلم» چیست؟ ۶۹
۲. چرا گفته نشد «اسلموا»؟ «سلم» چیست که باید در آن داخل شد؟ ۶۹
۳. جایگاه عقل و اندیشه از یک سو و جایگاه اراده و اختیار از سوی دیگر در زمینه تسلیم چیست؟ ۶۹
۴. مگر مؤمنان تسلیم نیستند که به آنها گفته می‌شود وارد در «سلم» شوید؟ ۷۰
۵. اهل ایمان در چه زمینه‌هایی نقطه ضعف دارند و ممکن است تسلیم نباشند؟ ۷۰
۶. «کافّة» به چه معنی می‌باشد و مراد از آن در این آیه چیست؟ ۷۲

۷. مراد از «خطوات شیطان» چیست؟ ۷۲
۸. ارتباط بین ورود به «سلم» و تبعیت نکردن از «خطوات شیطان» چیست؟ ۷۵
۹. چرا گفته شده است: از «خطوات شیطان» تبعیت نکنید؟ اگر گفته می‌شد از شیطان تبعیت نکنید، کافی نبود؟ ۷۶
۱۰. شیطان چه دشمنی با مؤمنین دارد و چرا دشمن آنان شده است؟ ۷۷
۱۱. اگر شیطان دشمن آشکار است، پس چرا تذکر می‌دهند که او دشمن است؟ ۷۷
- نکته‌ها: ۷۸
- فصل هفتم: انفاق، ذخیره‌ای برای سفر آخرت. ۸۱
- سؤالات: ۸۱
- پاسخ به سؤالات: ۸۳
۱. «انفاق» به چه معنی است؟ ۸۳
۲. آیا انفاق فرهنگ تکذبی‌گری و تنبل‌پروری را در جامعه ایجاد نمی‌کند؟ ۸۴
۳. نقش انفاق در کمالات روحی و معنوی انسان چیست؟ ۸۵
۴. چرا خداوند بندگان را غنی نمی‌سازد تا نیازی به دعوت از اهل ایمان برای انفاق نباشد؟ ۸۵
۵. آیا انفاق موجب تحقیر شخصیت نیازمندان نمی‌گردد؟ ۸۷
۶. هرآنچه دست اهل ایمان است رزق الهی بشمار می‌رود، پس تأکید بر «انْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاكُمْ» چه دلیلی دارد؟ ۸۸
۷. ارتباط انفاق با قیامت و سختی‌های آن در چیست؟ ۸۹
۸. دلیل نبود معامله در قیامت چیست و چرا مردم نمی‌توانند آنجا نیز با هم دادوستد داشته باشند «يَوْمَ لَا بَيْعُ فِيهِ»؟ ۹۱
۹. چرا در قیامت بساط دوستی‌ها بر چیده می‌شود «وَلَا خُلَّةٌ»؟ ۹۳
۱۰. با اینکه قرآن بر وجود دوستی بین اهل تقوا در قیامت تصریح دارد نفی کامل

- دوستی‌ها در این آیه چگونه توجیه می‌شود؟ ۹۴
۱۱. چرا در روز قیامت راه شفاعت نیز بسته می‌شود؟ ۹۵
۱۲. با توجه به اعتقاد مسلمانان و بالاخص شیعیان مبنی بر شفاعت رسول خدا ﷺ و اهل بیت (علیهم‌السلام) در قیامت، نفی شفاعت در این آیه را چگونه باید معنی نمود؟ ۹۶
۱۳. مراد از کافران در این آیه چه کسانی هستند؟ آیا اهل ایمانی که از انفاق امتناع نموده‌اند مقصود آیه می‌باشند؟ ۹۸
۱۴. کافران چه ظلمی را مرتکب شده‌اند که در این آیه ظالم معرفی شده‌اند؟ ۹۹
- نکته‌ها: ۹۹
- فصل هشتم: انفاق خالصانه و بی‌منت ۱۰۱
- سؤالات: ۱۰۱
- پاسخ به سؤالات: ۱۰۳
۱. تعریف «صدقات» در فرهنگ قرآن چیست؟ ۱۰۳
۲. دلیل اینکه از واژه «صدقات» به جای «انفاق» استفاده شده است چیست؟ ۱۰۳
۳. معنی «منّ» و «أذی» و فرق آن دو با هم چیست؟ ۱۰۴
۴. چگونه صدقات به وسیله «منّ» و «أذی» باطل می‌شوند و مراد از بطلان چیست؟ ۱۰۶
۵. «ریاء» در انفاق چگونه تحقق می‌یابد؟ ۱۰۷
۶. وجه تشابه انفاق توأم با منت و اذیت با انفاق ریایی چیست؟ ۱۰۸
۷. چرا «ریاء» در ردیف «منت» و «اذیت» مطرح نشد و به طور مستقل گفته شد. یعنی گفته نشد «یا ایها الذین آمنوا لا تبطلوا صدقاتکم بالمن و الاذی و الریاء»؟ ۱۰۸

۸. آیا همه کسانی که اتفاق ریاکارانه دارند ایمان به خدا و آخرت ندارند؟ ۱۰۹
۹. رابطه ریا با ایمان نداشتن به خدا و آخرت چیست؟ ۱۰۹
۱۰. کسانی که به خدا ایمان ندارند به طریق اولی به آخرت نیز ایمان ندارند، بنابراین تذکر عدم ایمان آنان به آخرت چه دلیلی می‌تواند داشته باشد؟ ۱۱۰
۱۱. توضیح مثالی که در آیه مطرح شده است چیست؟ ۱۱۱
۱۲. چرا خداوند کافرین را از هدایت خود محروم ساخته است و این محرومیت چه توجیهی دارد؟ ۱۱۳
- نکته‌ها: ۱۱۴
- فصل نهم: اتفاق از بهترین‌ها. ۱۱۷
- سؤالات: ۱۱۷
- پاسخ به سؤالات: ۱۱۹
۱. «اتفاق» چه اهمیتی دارد که برای چندمین بار مورد توجه قرار می‌گیرد؟ ۱۱۹
۲. مراد از طیباتی که اهل ایمان کسب می‌کنند چیست؟ ۱۱۹
۳. آیا اهل ایمان غیر طیب نیز کسب می‌کنند؟ ۱۲۰
۴. چرا باید اتفاق حتماً از طیبات باشد؟ ۱۲۱
۵. آیا اتفاق از غیر طیب مشکل نیازمندان را بر طرف نمی‌کند؟ دلیل نهی از آن چیست؟ ۱۲۲
۶. «ما کسبْتم» چه پیامی دارد؟ چرا نفرمود: «انفقوا من الطیبات»؟ ۱۲۲
۷. مراد از «مما اخرجنا لکم من الارض» چیست؟ ۱۲۳
۸. مقصود از «لا تیمموا الخبث منه تنفقون» چیست؟ ۱۲۴
۹. ارتباط «لستم باخذیه إلا أن تغمضوا فیه» با اتفاق از خبیث چه می‌باشد؟ ۱۲۵
۱۰. تذکر غنی بودن خدا در ذیل آیه چه مقصودی را دنبال می‌کند؟ ۱۲۶
۱۱. توجه دادن به صفت حمید خدا در آخر آیه چه پیامی دارد؟ ۱۲۶
- نکته‌ها: ۱۲۷

فصل دهم: خط بطلانی بر ربا	۱۳۱
سؤالات:	۱۳۱
پاسخ به سؤالات:	۱۳۳
۱. معنی «تقوا» چیست؟	۱۳۳
۲. تقوا از خداوند به چه معنی است؟	۱۳۴
۳. مقصود از «ربا» چیست؟	۱۳۵
۴. «ربا» چه خصوصیتی دارد که با این شدت نهی شده است؟	۱۳۶
۵. «ربا» در زندگی مسلمانان چه جایگاهی داشت که با این همه شدت و تأکید با آن برخورد شده است؟	۱۳۸
۶. سیر تحریم «ربا» در آیات قرآن چگونه است و آیا قبل از این آیه آیات دیگری در این زمینه نازل شده بود؟	۱۳۹
۷. اعلان جنگ خدا و رسول با رباخواران یا اعلان جنگ رباخواران با خدا و رسول؟	۱۴۲
۸. چرا باقی مانده ربا حرام شده است و ما قبل پخشیده شده است؟	۱۴۳
۹. آیا «لا تظلمون و لا تظلمون» اصل حاکم در همه موارد است و یا اختصاص به مسئله ربا دارد؟	۱۴۴
۱۰. با حذف ربا از سیستم اقتصادی اسلام طرح جایگزین برای آن چیست؟	۱۴۵
نکته‌ها:	۱۴۶